

Prislista

öfriga fabrikater.

Åkerbenmjöl	pr ctr	7.50
Bensuperfosfat	»	7.20
Benkol	»	13.00
Bensvårta	»	12.00
Björkkol	»	8.00
Maskintalg	»	30.00
Vagnsmäria	»	15.00

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2013

utfordring med dåligt borgadt foder eller sådant som skördats från moss och sålunda från kalkfattig jord, brist på rörelse, brist på sitta, d. v. drage till dannde af bestommen i djurens kropp och till bildande samt kraftigt blod. Med ett ord: oförskänd bostansvörelse.

Behandling. Bättre skötsel är huvudsak: redan vid börjans dermed. At djuren gifves god, välberedd foder, karnfoder, raps-vattens trenne gånger dagligen; ladaugrunden ventileras; all spihning ut lijen och urinen skall likaledes förs utom ladaugrunden. Försörjningsanläggas för insläppande af sol eller dagljus. Djuren flyttas en gång åtminstone två gånger i veckan för erhållande af rörelse. Under de kalniet bidras kylslaget. Behålla djuren ofrånämnde skötsel, så behöfva men som det i synnerhet efter torra somrar är förhållande, at fodret är svagt, d. v. s. de för gräsväxt erforderliga saltarna, som finnas i följaktligen ej kunna upplagas af växterna, fodret därför bör förbättras för detta ändamål får jag föreslå Eder att dagligen geva djuren, så dagar, intill dess att Eder åkrar och ångar, karr och mossar hunnit för geva mycket, kraftigt samt välberedd foder, geva dem, säger jag, hem försörj kalk. Man ger ett eller några af dessa ämnen i förening med Foderbenmjöl (Kraftmjöl) från 2 till 6 matskedar för kor och för kalvar. Benmjölet blandas med sörfoder eller mjöldrök. En pareradt Foderbenmjöl är 10 Kronor eller 10 öre pr skåp benmjöl pr dag. Om sådant mjöl användes i förening med haver- eller till 5 skåp, mjöl med 50 å 20 ort benmjöl pr dag, så ersätter benmjöl i fodret saknade saltarna. Det bidrar till bildande af bestommen och delar. Djuren få ett bättre utseende, äta efter hand bättre och bättre alla naturliga foderslag. Lusten att förtära annat än verkligt foder för sluttigen helt och hållet efter ett halft års fodring med benmjöl, hvar om man kunde upphöra med tillblandningen af benmjöl till fodret, men orsaken, brist på kalksalter i blodet och fodret, förhållnes, så uppkom

Att här förklara hvarför kalksalter bara gifvas är för vidlyftigt för Eder att veta, att djurkroppen ständigt förnyas och således ätven i och det, som är oförändligt och föreljligt, bortföres utur kroppen, dels i urinen; det bortförda måste i sin ordning ersättas af nya, friska ämnen.

Detta om behandlingen i ladaugrunden. En mera välgig åtgärd är deri, att landbrukaren försörj åkern med sidana beständigheter, som sakn bildande ämnen bara framför allt fosforsur kalk, kull och natron, och föras växterna ätven på det sätt, att de användas såsom biogödningsämne, de som man använde dessa biogödningsämnen på mossjord, men ätven den denna senare under en följd af år väl lemnat från sig, men ej är för växtlivet så afgjord nödvändiga saltarna. Att här bestämma mått till jorden, är svårt, men i allmänhet är tillräckligt använda 3 å 4 centner superfosfat pr tunnland. — De rikaste skördar och de vackraste terna af jordens behandling på ofrånämnda sätt.

Såsom allmän regel måste iakttagas, att blandningen af foderbenmjöl och små portioner tills kreaturen blifvit vana; eller som är lättast blanda målbotten eller i en foderlår med cirka 5 å 10 skåp, till hvarje kor och höns är det mycket fördelaktigt under värpningsstiden.

FODER-TABELL

FÖR

Ångprepareradt Foderbenmjöl

(Kraftmjöl).

Mjölet blandas väl med sörfoder eller mjöldrök; till en början gifves litet, men ökas sedermera. Kraftmjölet blandas lättast å en spanmålsbotten eller i en foderlår. Till en tunna gröpe om 200 @ tages först 15, sedan 30 till 50 @. För gäss, ankor och höns användes det blandadt med kli och under värpningsen visar det ett vackert resultat.

Arbetshästar	Pr dag
Dragoxar	50 ort
6 matskedar eller	

Pris 10 Kronor pr centner.

FODERBENMJÖL,

ett nu mera allmänt känt och efterfrågadt medel mot benröta och benskörhet hos kreatur.

Tillverkas och säljes i parti hos undertecknad samt hos herrar Apotekare i landsorten.

A. W. Friestedt
Stockholm.

Fabrik: Hornstullsgatan 8.

Obs. å andra sidan stående.

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET.

Prislista

öfriga fabrikater.

Åkerbenmjöl	pr ctr	7.50
Bensuperfosfat	»	7.20
Benkol	»	13.00
Bensvårta	»	12.00
Björkkol	»	8.00
Maskintalg	»	30.00
Vagnsmörja	»	15.00

A. W. Friestedt.

Att här förklara hvarfor kalksalter bra givas är för vidlyftigt, men det bör vara nog för Elter att veta, att djurkroppen ständigt förtäras och således ätten bensomman. Den släses och det, som är öfverblifvet och försjlett, borttöres utur kroppen, dels med spjilningen, dels med urinen; det borttörda måste i sin ordning ersättas af nya, friska ämnen.

Delta om behandlingen i ladugården. En mera välgig åtgärd återså, och denna består deri, att landbrukaren förser åkern med sådana beständigheter, som saknas i jorden. Till de beaktande ämnena böra framför allt fosforsur kalk, kalk och natron, och sådana salter kunna tillföras växterna ätven på det sätt, att de användas såsom bigödningsämnen på åkern. Förtrickadess bör man använda dessa bigödningsämnen på mossjord, men ätven på gammalt åker, emedan denna senare under en följd af år väl lemnat från sig, men ej återkommit några af de för växterna så afgjord nödvändiga salterna. Att här bestämma mängden, som bör tilläggas till jorden, är svårt, men i allmänhet är tillräckligt använda 3 å 4 centner benmjöl eller 5 å 6 centner superfosfat pr tunnland. — De rikaste skördar och de vackraste djur skola blifva frukterna af jordens behandling på ofrannämnda sätt.

Såsom allmän regel måste iakttagas, att blandningen af foderbenmjölet i början verkställas i små portioner tillis kreaturen blifvit vana; eller som är lättast blanda Kraftmjölet på en spanmälsbotten eller i en foderlår med cirka 5 å 10 skåp, till hvarje kub-fot. För gäss, ankor och höns är det mycket fördelaktigt under värpningsstiden.

Att här förklara hvarfor kalksalter bra givas är för vidlyftigt, men det bör vara nog för Elter att veta, att djurkroppen ständigt förtäras och således ätten bensomman. Den släses och det, som är öfverblifvet och försjlett, borttöres utur kroppen, dels med spjilningen, dels med urinen; det borttörda måste i sin ordning ersättas af nya, friska ämnen.

Delta om behandlingen i ladugården. En mera välgig åtgärd återså, och denna består deri, att landbrukaren förser åkern med sådana beständigheter, som saknas i jorden. Till de beaktande ämnena böra framför allt fosforsur kalk, kalk och natron, och sådana salter kunna tillföras växterna ätven på det sätt, att de användas såsom bigödningsämnen på åkern. Förtrickadess bör man använda dessa bigödningsämnen på mossjord, men ätven på gammalt åker, emedan denna senare under en följd af år väl lemnat från sig, men ej återkommit några af de för växterna så afgjord nödvändiga salterna. Att här bestämma mängden, som bör tilläggas till jorden, är svårt, men i allmänhet är tillräckligt använda 3 å 4 centner benmjöl eller 5 å 6 centner superfosfat pr tunnland. — De rikaste skördar och de vackraste djur skola blifva frukterna af jordens behandling på ofrannämnda sätt.

Såsom allmän regel måste iakttagas, att blandningen af foderbenmjölet i början verkställas i små portioner tillis kreaturen blifvit vana; eller som är lättast blanda Kraftmjölet på en spanmälsbotten eller i en foderlår med cirka 5 å 10 skåp, till hvarje kub-fot. För gäss, ankor och höns är det mycket fördelaktigt under värpningsstiden.

utfostring med dåligt borgadt foder eller sådant som skördats från mossar, kärr eller sankar ängar och sådana från kalktrött jord, brist på rörelse, brist på sitta, d. v. s. sådana salter som bidraga till dannelsen af bestämningen i djurens kropp och till bildande af muskler och väfnader samt kraftigt blod. Med ett ord: ofröstandig bostapsöfvelse.

Behandling. Bättre skötsel är hvarudsak: redan vid början af stallfodringen börnas dermed. At djuren gifves god, välberzadt foder, karnfoder, raps- och linfrökakor; de böra vattnas trema gånger dagligen; ladugården ventileras; all spjilning utlöses trema gånger dagligen och urinen skall likaledes föras utom ladugården. Fosterserhöggar upphängas och förser inästas för insjilpande af sol eller dagljus. Djuren flyttas en gång dagligen, och utsläppas åtminstone två gånger i veckan för erhållande af rörelse. Under de kalla vinterdagarna bör vätnet bidras kyligt. Enhålla djuren ofrannämnda skötsel, så behöfvas ej några andra medel; men som det i synnerhet efter torra somrar är förhållande, att fodret dels är knippt och dels är svagt, d. v. s. de för gissvakt erforderliga salterna, som finnas i jorden, ej lösas deri och följaktligen ej kunna upptagas af växterna, fodret derfor bör förbättras med artificiella medel, och för detta ändamål får jag föreslå Elter att dagligen gifva djuren, så väl sommar- som vinterdagar, in till dess att Elter åkern och ängar, kärr och mossar hunnit förtäras i det stöck, att de gifva mycket kraftigt samt välberzadt foder, gifva dem, säger jag, benmjöl, krita, salt eller fosforsur kalk. Man gifver ett eller några af dessa ämnen i följande med **Ångprepareradt Foderbenmjöl (Kraftmjöl)** från 2 till 6 matskedar för kor och från 1 till 4 matskedar för kalvar. Benmjölet blandas med sörfoder eller mjöldrök. Priset för 1 centner **Prepareradt Foderbenmjöl** är 10 Kronor eller 10 öre pr skåp, eller 2 öre för 20 ort benmjöl pr dag. Om sådant mjöl användes i följande med halft eller kornmjöl, t. ex. från 1 till 5 skåp, mjöl med 50 å 20 ort benmjöl pr dag, så ersätter benmjölet en betydlig del af de i fodret saknade salterna. Det bidrar till bildande af bensomman och öfriga organiska kroppsdelar. Djuren få ett bättre utseende, äta efter hand bättre och bättre och snart med begjirighet alla naturliga foderslag. Lusten att förtära annat än verkligt foder försvinner mer och mer och slutligen helt och hållet eller ett halft åters förtäring med benmjöl, hvarvid det skulle synas som om man kunde upphöra med tillhandtagningen af benmjöl till fodret, men detta får ej ske, ty om orsaken, brist på kalksalter i blodet och fodret, förhållnes, så uppkommer sjukdomen å ny.

FODER-TABELL

FÖR

Ångprepareradt Foderbenmjöl

(Kraftmjöl).

Mjölet blandas väl med sörfoder eller mjöldrök; till en början gifves litet, men ökas sedermera. Kraftmjölet blandas lättast å en spanmälsbotten eller i en foderlår. Till en tunna gröpe om 200 @ tages först 15, sedan 30 till 50 @. För gäss, ankor och höns användes det blandadt med kli och under värpningsen visar det ett vackert resultat.

		Pr dag
Arbetshästar	6 matskedar eller	50 ort
Dragoxar		
Mjölkkor	4 d:o »	20 »
Unghästar		
Kalfvar	2 d:o »	10 »
Svin		
Gäss		
Ankor		
Höns		

Pris 10 Kronor pr centner.

FODERBENMJÖL,

ett nu mera allmänt känt och efterfrågadt medel mot benröta och benskörhet hos kreatur.

Tillverkas och säljes i parti hos undertecknad samt hos herrar Apotekare i landsorten.

A. W. Friestedt
Stockholm.

Fabrik: Hornstullsgatan 8.

Bontor: Munkbrogatan 4.

— * —

Telefonnummer: 587.

Telegrafadress: Friestedt.

Obs. å andra sidan stående.

STOCKHOLM, CENTRAL-TRYCKERIET.

Ångprepareradt stoffint FODERBENMJÖL (Kraftmjöl)

till utfodring åt kreatur.

För att ådagalägga att detta Foderbenmjöl, nu mera allmänt känt, för-
enar fördelarne af ett billigt pris med den största möjliga nytta för det dermed
åsyftade ändamålet och för att åskadliggöra dess användande eller utfodrings-
sättet, hänvisas till Kgl. Landtnbrns-Akads Tidskrift för 1862, första häftet, sid.
25; för 1863, tionde häftet, sid 470; för 1867, fjunde häftet, sid. 256; för
1877, första häftet, noten sid. 47; och meddelas härefter några utdrag ur samma
Akademi's uttalande genom dess Agriculturnemist Herr Professorn och Riddaren
A. Müller:

”Som dock Benmjöl vid utfodring är någonting alldeles nytt för Sverige och Elfen i Tysk-
land först för så är sedan börjat tillverkas, torde vara sågt att ytta sig om den nytta och be-
tydelse, som Herr Priestleds fabriktion bör kunna vinna i Sverige.

”Genom vetenskapliga undersökningar hafva och Herr Bischoff och Voet utrett, att
beaktades närmaste förvandringsprodukt, nemligen lim, egger vid lika vattenhalt minst en tredje-
del af fettfritt födoämne. Hyrd åter beträffar bonens mineraliska beständdelar, så hafva vi här
onödt att fästa oss vid den föstörande kalken; om den senare erhåndes uti de vegetabiliska
födoämnen, skulle ej heller den animaliska organismen ega något byggnadsmateriel för ben-
skomen. Att organismen af den inledningsen kan utöfva den med växtstoffsans (och animalisk
föda) inlärnt förenade föstörande kalken sammanlaga slutan, då den tillfästas födan i form af en
fin fällning, eller såsom skildt Benmjöl, har nyligen blifvit bevisadt på två tyska agriculturn-
kemiska försöksanstalter genom Herrar J. Lehmann & Pih. v. Golbrech.

”Elfhuru det ej gifves någon växt- eller djurart, som icke innehåller föstörande kalk och
elhuu således ej någon animalisk organism behömer sig i fullkomlig saknad deraf, så synes den
dock som ofkast saken en tillräcklig mängd eller ämningstone den behöfliga quantiteten af detta ämne.

”Förhållandet geslutar sig likväl helt annorlunda i den mån vinn anspår på kreaturens
alkastning öfverliga naturens naturliga kraftytting eller stofprodktion; och dess anspår äro
genaka stora, då man nu mera påtränkar annan afkastning af kreaturen än blott och bart gödskel.
En kamlöppares eller dragares benbyggnad måste vara utstätt för en betydlig aftrödnig i jern-
förelse med den hos en lönst betande häst; en mjölk-ko, som i 9 kanor mjölk dagligen för-
lovar 25 ort föstörande salt, kan naturligtvis ej nöja sig med de 40 ort, som finnas ut 100
skåp, gris, härnad en teke mjölkande ko ut naturligtstående föder sig förtärligt, utan att
hemfälla åt den i lönstgårdar allt för väl kända benskötheten.

”För att till en mjölk-ko ersätta den dagliga förtusten af 25 ort föstörande kalk, erfor-
dus i det närmaste $\frac{1}{2}$ skåp, ångskott Benmjöl, hvilken mängd torde kunna anses för det största,
som vid eljest väl ordnad utfodring bör gifvas åt mjölk-koer; hos andra djur är behöfvat mindre,
för hästar Priestleds sätt att räkna, 4 någade märkekar tillfylles. Äng förutse, att ej några
eller Herr Priestleds sätt att räkna, 4 någade märkekar tillfylles. Äng förutse, att ej några
praktiska landbrukare län öfverläsa sig till Foderbenmjölets regelmässiga användande genom min
agriculturnkemiska dektion; de skola förda faktiskt bevisning för Benmjölets nytta och till och
med garant för dess oskadlighet. Denna senare önskan tror jag mig med lättet kunna uppfylla.
Vid den ytterst fina beskaftenhet, som endast kan åvågshingars efter förtärligheten ång-
kötning, har man af Benmjölet ej att befara, att det skulle mekaniskt besvara matmålningens
organerna, såsom det väl på betänkligt sätt lät hander genom det vanliga Benmjölets spetsiga
skåtför. Lika oskadligt är Foderbenmjölet till sina kemiska beständdelar.

”Icke heller har man någonstän hört tolas om kreaturens insjuknande till följd af för-
terat Foderbenmjöl på de fabriks ställen, där sådant beoggnat.

”I Tyskland har man sedan cirka 6 år använt redan genaka betydliga quantiteter Foder-
benmjöl af den utmärkta tillverknigen i Notht hvidt Berlin, både under form af mjöl och af
skorpor, hvilka senare beredas af sammamellan hafte med tillafs af cirka 7 proc. Benmjöl.
Utom i lönstgårdar har det nya foderämnet varit inbetyg förändradsvis i de pennisiska sluterarna.
Man är derstädes särdeles befliten med hästens utseende.

”Af Foderbenmjöl har man ej deremot att beträcka någon skadlig inverkan på kreaturen,
äfven vid större doser, men allid en rikande inbetydelse på spiltningens godhet, som uppgäver
till minst $\frac{2}{3}$ de med inköpet förenade utgifterna.

”Äg måste således på det lifligaste förorda hos Herrar Landbrukare att försöka Foder-
benmjölets användande vid den dagliga utfodringen.

Stockholm den 11 Oktober 1861.

Värdnens: J. Th. Nelhorst.

ALEXANDER MÜLLER.

Häufige meddelas en uppsats, hemlad ur Sv. Landtnbrksinbning för 1877,
N:o 33, af Herr Veterinärakaren B. W. Kihlman i Smedjebacken:

”Pa hvad sätt bör Landtnbrukaren söka förekomma bensköthet hos boskapen?”

Denna sjukdom, som under min snart 20-åriga verksamhet såsom veterinärakare före-
kommit på olika ställen inom Vester-Bergslagen, särdeles inom Södermanlands och Grängsälens sock-
nar, har nästan alligen formidelt stora förtuster der den uppträder. Helt berättigadt hafva illit
af nämnde sjukdom, och stundom hafva, ett, ja flera djur, ja hela bestämningar derat gått förlö-
rade dels i följd af tillagande afmängning utan beaktat, dels genom brott af reben eller näsöt
at de länna rörligheten eller beaktat, och dels af brott ensamt i rygderna; och elhuru väl ej alla
gå förtörade på detta sätt, hafva djuren i mer eller mindre grad lidanden, som härleda sig från
enahanda orsaker, hvarom sedermera skall yttras. Nu vilja vi blott påpeka, huru stora men
landtnman hvarje är nödgats medsläta flera djur, hvarom som ett antal djur mest ställas under jä-
kvard, och hvar stift det är med i fråga yrande sjukdom, som först gifver sig tillkänna på
denna, just när hvar och en vill utsläppa djuren på betet, hvilket för den måste söka, då ja-
dorna vid denna tid vanligen äro tömda. Sjukdomen bör särdeles vara af stor vikt att ha känna,
i synnerhet för egare, hos hvilka djur tussarna nästan alligen förekommer; och elhuru upp-
lysning jemnats åt alla dem, som om densamma mig rådförat, så har dock en stor del, som
ej haft tillnöd att med tillräckligt följa de gifna föreskrifterna, antingen alldeles icke följt de-
samma eller också följt dem för tref, men ett följande är glömt att undanvika alla de orsaker,
som förmåda sjukdomen, hvarför jag, för att spjåna en allmän kännedom om densamma, velat
göra den till föremål för våra öfverläggningar vid detta möte och framdeles vill jag närmare
förklara. Under nyare tidens åsiger om sjukdomen.

Kännetecknen. Djuren insjukna blott långsamt, d. v. s. illandst utvecklar sig från
början omåtkäligt, men senare märker man att de börja förmå t. o. m. det bästa föder, som så
dant skulle finnas att tillgå. Djuren afmagra, ockändt hjälpligt utöfning, och förtära snart nellire
halva än hö, halve trä, trassor och ben än föder, ja, de sönderbita och förtära stora stycken af
ambbar, krutbor, väggar o. s. v., de släta och stylla stycken af klottar eller vädnader, lösa sko-
sator samt ben till så stor mängd som de öfverkomma. Att förtämdet af djiffa, såsom det
synts omåtkäliga ämnen är ett beständigt kännemärke på sjukdomen. Om förtämdet af djiffa, såsom det
synts omåtkäliga ämnen är ett beständigt kännemärke på sjukdomen, det bör hvar och en kunna
inse. Öfriga tecken äro: djuren afmagra, rörelsen är besvärlig, gången släpande, uppfästningen
släkt med stor ansträngning, smärta förekommer i en eller flera leder, i synnerhet i bog- och
lårlederna, uti hvars omgivning man stundom finner lifva inflammationerisa ansvällningar; kramning
förmåder uti ledgångerna, hata på ett eller flera ben och slutligen kunna djuren ej gå stå eller
upprisa sig; vid försök att göra det senare, stå de länge på knäna, hvilket bekräftar, att de lida
af inflammation i klottarna och klottlederna. Huden å hela djurens kropp är hård, torr och fäst
sitande och vid strykning på densamma förmåder ett knäpande ljud, hvaraf sjukdomen erhållit
namnet *Stergia*. Om djuren utsläppas, stå afkyrta de läteligen ett eller flera ben, ja, redan i
ställe inträffa det stundom. Dessa brott träffa så väl de långa rödbenen som redbenen, haken
och rygderna. Stundom är sjukdomen så långt avancerad, att all fysisk kräft gått förlorad,
d. v. s. djuren ega icke ens förmågan att äta af det bästa föder, de sakna blod och blodets vig-
tigaste beständdelar och i detta tillstånd förnå djuren ej längre att resa sig. Snart uppkomma
svulster i bucken och musklerna och i skidorna som omåtkäliga benen, och vid undersökning för
hand finner man, att svulsterna äro kalla och ömma. Göres inspekting i dylika svulster, så än-
nes inett blod, utan en till färgen svartaktig, grumlig, stinkande vätska, som till större eller
mindre mängd utsläppat genom hålet. Ser man på bukväggarna eller muskelvädderna, så äro
de antingen färglösa, blodlösa eller svarta af böjlad kullbunn, och ibland finner man att
nämnde väfnader fullkomligt lossnat från benen. Det är beaktligt att se djurens lidanden, och
en förtärlig förändring måste det vara för hvar och en, som vet sig har framkallat ett dylikt
onö. Orsakerna äro vänskötsel, svält, brist på frisk luft, på vatten, ljus och närande födoämnen;